

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИТОРИКА

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*

Освітня програма – *філософія*

Спеціалізація (за наявності) – *014 Середня освіта*

Спеціальність – *Філософія*

Галузь знань – *03 Гуманітарні науки*

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол №1 від 28.08.2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Риторика
Викладач (-і)	Ярослав Григорович Мельник
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-10 моб. 067 730 58 26
E-mail викладача	yaroslav.melnyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	Кредитів ЄКТС – 3 кредити (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Обговорення індивідуально вибраних студентом питань і тематики з лекційних курсів та самостійної роботи
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс «Риторика» для студентів спеціальності «Філософія» входить до циклу історико-культурологічних дисциплін і відбиває усі періоди розвитку дисципліни від V ст. до н.е. до поч. XX ст. Особлива увага у розгляді періодизації зосереджена на XX та XXI ст. – т. зв. періоді «неориторики». Презентуються також закони сучасної дискурсології та визначається її місце у організації інформаційного середовища на сучасному етапі розвитку цивілізації. Також предметом спеціального розгляду є філософсько-політичний дискурс та типологія комунікативної поведінки працівників мас медійної сфери, фахівців міжнародних економічних відносин та ін. Курс передбачає теоретичну та практичну частини. У практичній ключовим сегментом є презентація матеріалу (на обрану тему) з урахуванням сучасних вимог до культури оприлюднення інформації.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>3.1. Метою даного курсу є забезпечення інформацією майбутніх фахівців у галузі філософії даними про періоди розвитку риторичної традиції з найдавніших часів до наших днів. Також метою є формування культури комунікативної поведінки наратора в умовах оприлюднення інформації. Також одним із завдань є знання психологічних засад, соціокультурної природи оприлюдненого тексту та вміння його аналізувати, вміння вести публічні дискусії, діалоги, вміння переконувати у своїй точці зору на найрізноманітніші теми свого співрозмовника.</p> <p>3.2. Найважливіші цілі курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - практична підготовка молодих спеціалістів до орієнтації у інформаційному середовищі; - правильний вибор комунікативних тактик та стратегій; - вміння правильно, чітко, логічно, з дотриманням літературних норм, аргументовано формулювати думку і у такий спосіб знаходити компромісне вирішення дискусійних питань; - ціль курсу передбачає закладання основних канонів публічної самореалізації у майбутньому молодих спеціалістів та актуалізації комунікативних навичок. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>4.1. У процесі засвоєння матеріалу студенти повинні набути таких компетентностей:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знати основні етапи розвитку європейської цивілізації у контексті розвитку риторики; - основні культури та роль і місце у них риторики; - знати основні закони класичної риторики; - знати філософії риторики – основні концепції; - риторика та неориторика нового часу; - неориторика, дискурс та правове поле; - дискурс у форматі тоталітарних режимів; - неориторика у контексті перспектив розвитку цивілізації; цифрова епоха. 	

<p>Фахові компетентності: орієнтуватись у полі філософських проблем; інтерпретувати культуру через призму функціонування інформаційного поля; уміти укласти інформацію у цілісний структурований наратив.</p> <p>4.2. Результати навчання полягають у знанні історії риторики у контексті історії нашої цивілізації; у основних характеристиках періодів розвитку риторики; у знанні риторики XX–XXI ст.; ролі та місця риторики у соціальних системах (тоталітарних системах); у знанні співвідношення риторики (неориторики, комунікації) та правового поля; у вмінні осягнути інформацію і укласти у цілісний та комунікативно вивірених наратив.</p>			
5. Організація навчання			
Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		12	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	Філософія	II	вибірковий
Тема, план		Лекція	Практичне заняття
		Самостійна робота	
<p>Тема 1. Історія та теорія риторики. Методологія сучасної неориторики.</p> <p>1.1. Риторика у колі інших наукових дисциплін початку XXI століття.</p> <p>1.2. Неориторика і філософ. антропологія.</p> <p>1.3. Базові методологічні засади наукової парадигми.</p> <p>1.4. Періодизація розвитку риторики.</p> <p>1.5 Риторика та дискурсологія; наратологія, теорія інформаційних полів, політичний дискурс.</p>		2	4
<p>Тема 2. Антична риторика. Основні правила та закони античної риторики.</p> <p>2.1. Давньогрецька риторична школа.</p> <p>2.2. Риторика Давнього Риму.</p> <p>2.3. Політична риторика античності як сегмент античної культури.</p> <p>2.4. Традиції античної риторики у різних періодах розвитку європейської культури.</p>		-	2
<p>Тема 3. Риторика Давньої Візантії та Середніх віків.</p> <p>3.1. Політична риторика.</p> <p>3.2. Традиції античної риторики та культури у епоху Середніх віків.</p> <p>3.3. Вплив християнської риторики на політичну риторичну Середніх Віків.</p> <p>3.4. Особливості культури та риторики Візантії, Східної та Західної Європи.</p> <p>3.5. Відродження академічної риторики та вплив на історію розвитку.</p>			

<p>Тема 4. Риторика Відродження і Просвітництва. 4.1. Античність, Відродження та європейська риторична традиція. 4.2. Риторика та стилістика – криза риторики. 4.3. Ораторське мистецтво та риторика. 4.4. Риторика XVI–XIX ст. 4.5. Макавеллізм у форматі риторики.</p>	2	2	8
<p>Тема 5. Риторика XIX–XX ст. Філософська риторика та риторика політичних рухів. 5.1. Риторика та ораторське мистецтво у колі інших видів ораторського мистецтва. 5.2. Риторика революцій XIX–XX ст. 5.3. Риторика тоталітарних режимів. 5.4. Комуністична риторика та риторика фашизму.</p>	2	2	8
<p>Тема 6. Відродження риторики. 6.1. Неориторика другої половини XX століття. 6.2. Риторика післявоєнного періоду. 6.3. Відродження класичної риторики та формування нової парадигми. 6.4. Дискурсологія та наратологія поч. XXI ст.</p>	2	2	10
<p>Тема 7. риторика поч. XXI ст. 7.1. Риторика епохи інтернету. 7.2. Риторика XXI ст. 7.3. Новітні етичні засади формування інформаційного простору. 7.4. Риторика та ЗМІ. 7.5. Риторика у контексті політичних протистоянь та кризи цивілізації. 7.6. Міжнародні нормативи та закони у формуванні інформаційного простору. 7.7. Неориторика у контексті українського та європейського законодавства. 7.8. Риторико-комунікативна поведінка. 7.9. Риторика та інформаційні війни поч. XXI ст.</p>	2	4	10
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання курсу	<p>Оцінювання здійснюється за національною та ЄCTS-шкалою. Оцінювання на основі 100-бальної шкали (Див.: пункт „8.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Загальні 100 балів включають: 50 балів за реферативний виклад історії та теорії риторики; 25 балів підготовки презентації та презентація матеріалу на запропоновану тему з проблем сучасної неориторики (політичної) з супутнім аналізом комунікативної поведінки лідерів країн, працівників ЗМІ та ін. на поч. XXI століття; 25 балів уміння проводити дискусії, полеміки, вести структуровану етично збалансовану комунікацію; коректно формувати текстовий (вербальний) процес.</p>		
Вимоги до письмової роботи	Концептуально-конкретне та емпірично-верифіковане висвітлення питань.		

Семінарські заняття	За 5-ти бальною шкалою.
Підсумковий контроль	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для зарахування курсу – 50 балів.
7. Політика навчальної дисципліни	
Жодні форми порушення академічної не доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування у відповідності Положення 1 і Положення 2.	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамович С.Д., Чикарькова М.Ю. Риторика. Львів, 2001. 2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ, 2004. 3. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної деавітології. Львів, 2000. 4. Єрушевич Г.Д., Мельник Я.Г. Вступ до риторики. Івано-Франківськ, 2002. 5. Єрушевич Г.Д., Мельник Я.Г. Логіка та етика. Івано-Франківськ, 2016. 6. Куньч З. Риторичний словник. Київ, 1997. 7. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. Київ, 2003. 8. Мельник Я.Г. Помилки у системі традиційної логіки. Івано-Франківськ, 2019. 9. Мельник Я.Г. Пролетомени до українського дискурсу. Івано-Франківськ, 2023. 10. Мельник Я.Г. Спічрайтинг. Івано-Франківськ, 2019. 11. Препотенська М. Філософія риторики. Київ, 2011. 12. Сагач Г.М. Риторика. Київ, 2009. 13. Сухай Н.В. Согестивна лінгвістика: лінгвістичне пограмування поведінки людини. Київ, 2019. 14. Томин І. Мистецтво говорити. Київ, 1989. 15. Шкіцька О.І. Маніпулятивні тактики позитиву: Лінгвістичний аспект. Київ, 2012. 	

Викладач к.ф.н., професор Мельник Ярослав Григорович